

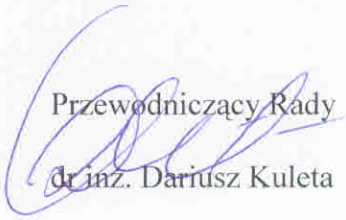
UCHWAŁA NR XXXIX/219/13
RADY GMINY MAKÓW
z dnia 30 grudnia 2013 r.
w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Maków na lata 2014-2016

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, poz. 645, poz. 1318) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 marca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135, zm.: Dz. U. z 2013 r. poz. 154 i poz. 866) na wniosek Wójta Gminy Maków **Rada Gminy Maków uchwala, co następuje :**

§ 1. Uchwala się Program Wspierania Rodziny w Gminie Maków na lata 2014-2016, zgodnie z załącznikiem do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Maków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
dr inż. Dariusz Kuleta

*Załącznik
do Uchwały Nr XXXIX/219/13
Rady Gminy Maków
z dnia 30.12.2013 r.*

**Program
Wspierania Rodziny w Gminie Maków
na lata 2014-2016**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA.....	4
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	6
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY	9
4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	11
4.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	11
4.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA RODZIN.....	12
4.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM	13
4.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	18
4.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	24
4.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNĄ.....	29
4.7. RODZINA I DZIECKO POD KURATELĄ SĄDOWĄ	30
4.8. ANALIZA SWOT	30
4.9. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE.....	31
4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	33
5. REALIZACJA PROGRAMU	38
SPIS TABEL I WYKRESÓW	41

WPROWADZENIE

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Z punktu widzenia polityki społecznej, która odpowiada za tworzenie warunków samodzielnego funkcjonowania rodziny, rodzina i dziecko stanowią przedmiot niejako selektywnego zainteresowania. Jest tak dlatego, że odnosi się ono zwłaszcza do tych rodzin i pochodzących z nich dzieci, które na pewnym etapie swojego życia stają się bezradne i marginalizowane.

Czynników powodujących bezradność i marginalizację rodziny jest wiele. Co budzi niepokój, ich liczba w ostatnim okresie wzrasta. Jedną z głównych przyczyn zwiększania się zjawisk niepożądanych, godzących w dobro rodziny i dziecka, jest wyczerpanie się więzi społecznych spajających struktury rodziny, wprowadzające element rozchwiania równowagi i harmonii w ich życiu.

Możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane, daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności powinien on być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Makowie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 marca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają

rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Maków jest gminą wiejską położoną w bezpośrednim sąsiedztwie Skierniewic, w północno-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie skierniewickim. Od północnego zachodu graniczy z gminą Łyszkowice (powiat łowicki), od wschodu – z miastem Skierniewice, a od południa – z gminami Godzianów i Lipce Reymontowskie.

Gmina zajmuje powierzchnię 81,5 km² i składa się z 9 sołectw: Dąbrowice, Jacochów, Krężce, Maków, Maków Kolonia, Pszczonów, Sielce, Słomków, Święte i Wola Makowska.

Wszystkie miejscowości w gminie Maków posiadają swobodny dostęp do większych ciągów komunikacyjnych. Sieć drogową na jej terenie tworzą drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne. Nieopodal gminy przebiega autostrada A2. Przez jej teren biegnie także linia kolejowa relacji Skierniewice – Łódź. W gminie funkcjonują 2 przystanki ruchu pasażerskiego: Maków i Dąbrowice.

Gmina Maków ma charakter rolniczy, pomimo iż gleby występujące na jej terenie są słabe z przewagą lekkich i piaszczystych o niskiej klasie bonitacyjnej. W strukturze gospodarstw dominują gospodarstwa małe, o powierzchni 2-6 ha. Wielu rolników specjalizuje się w uprawach sadowniczych, głównie owoców miękkich (porzeczki i truskawki), a także w uprawie pieczarek.

W 2012 roku liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększyła się w porównaniu z latami 2010-2011. Dominującymi branżami były: budownictwo, handel i usługi w zakresie napraw, przetwórstwo przemysłowe oraz transport i gospodarka magazynowa.

Infrastruktura techniczna w gminie Maków jest niewystarczająco rozwinięta. Wszystkie miejscowości są zwodociagowane, nie ma natomiast sieci kanalizacyjnej, a dalszych inwestycji wymaga sieć gazowa.

Sieć placówek oświatowo-wychowawczych na terenie gminy tworzą: Gminne Przedszkole w Makowie, Szkoła Podstawowa w Dąbrowicach, Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Makowie, Szkoła Podstawowa w Pszczonowie, Szkoła Podstawowa w Słomkowie, Szkoła Podstawowa w Świętem, Szkoła Podstawowa im. Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Woli Makowskiej oraz Gimnazjum Świętego Wojciecha w Makowie. Działalność kulturalną prowadzi z kolei Gminna Biblioteka Publiczna w Makowie, która posiada filie w Pszczonowie i Słomkowie.

Upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej i sprawności w gminie zajmują się działające na jej terenie zespoły sportowe. Najwyższy poziom reprezentuje Ludowy Zespół

Sportowy „Macovia”, który odnosi sukcesy w piłce nożnej (liga okręgowa) oraz tenisie stołowym.

Zadania służby zdrowia w gminie realizują 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, w tym Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie” i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Judyta” w Makowie. Pomoc społeczną mieszkańcom gminy świadczy z kolei Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie oraz instytucje i organizacje pozarządowe funkcjonujące poza gminą, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, Dom Dziecka w Strobowie, Wojewódzki Szpital Zespolony w Skierniewicach, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach, Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach oraz Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst”, które prowadzi Ośrodek Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach. Nad bezpieczeństwem publicznym w gminie czuwa z kolei Rewir Dzielnicowych w Makowie Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach.

4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Maków została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która w obszarze „Rodzina, dziecko i młodzież” została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy.

4.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2012 roku gmina Maków liczyła 6.088 mieszkańców, w tym 3.073 kobiety, które stanowiły 50,6% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 75 osób na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy zmieniała się. W latach 2010-2012 liczba dzieci i młodzieży ulegała wahaniom, a liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.222	1.198	1.207
liczba osób w wieku produkcyjnym	3.741	3.746	3.767
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1.084	1.093	1.094
ogółem	6.047	6.037	6.068

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	62	68	73
liczba zgonów	74	66	75
przyrost naturalny	-12	+2	-2

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	37	18	20
saldo migracji w ruchu zagranicznym	brak danych	brak danych	brak danych
saldo migracji ogółem	37	18	20

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

W latach 2010-2012 zwiększała się z roku na rok dzietność rodzin w gminie. Liczba zgonów była na podobnym poziomie jak liczba urodzeń żywych, czego efektem był w 2010 i 2012 roku niekorzystny, a w 2011 roku niewielki przyrost naturalny.

Saldo migracji w latach 2010-2012 ulegało wahaniom. Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy przede wszystkim zwrócić uwagę na stale zwiększającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym i starszych. W kolejnych latach wiąże się to z koniecznością zapewnienia tym ostatnim stosownej pomocy materialnej i rzeczowej oraz ułatwienia im korzystania z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

4.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA RODZIN

W latach 2010-2011 liczba budynków mieszkalnych w gminie Maków zwiększała się. Liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy pozostawała natomiast na tym samym poziomie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba budynków mieszkalnych w gminie	1.647	1.658	1.675
liczba mieszkań komunalnych	8	8	8
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	24	24	24
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	343,52	343,52	343,52
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	32	32	32
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	5	5	5

Dane Urzędu Gminy w Makowie i Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2012 roku liczba nowo oddanych mieszkań w gminie była większa niż w dwóch poprzednich latach. Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania w sumie 17 budynków, najwięcej – po 7 w latach 2010-2011. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	19	17	26
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	114	100	154
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	2.593	2.529	3.967
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	7	7	3
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	407	4.379	297

Dane Urzędu Gminy w Makowie i Głównego Urzędu Statystycznego.

4.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Analiza sytuacji dziecka w gminie Maków została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowo-wychowawczych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 8 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowo-wychowawczych:

- Gminne Przedszkole w Makowie (liczba dzieci: 100),
- Szkola Podstawowa w Dąbrowicach (liczba uczniów: 69+23 dzieci w oddziale przedszkolnym),
- Szkola Podstawowa im. Księdza Jana Twardowskiego w Makowie (liczba uczniów: 146),
- Szkola Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Pszczonowie (liczba uczniów: 47+19 dzieci w oddziale przedszkolnym),
- Szkola Podstawowa w Słomkowie (liczba uczniów: 40),
- Szkola Podstawowa w Świętem (liczba uczniów: 45),
- Szkola Podstawowa im. Ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Woli Makowskiej (liczba uczniów: 50+25 dzieci w oddziale przedszkolnym),
- Gimnazjum Świętego Wojciecha w Makowie (liczba uczniów: 232).

Zasoby i oferta przedszkolna i szkolna

Z danych wynika, że 7 placówek (Gminne Przedszkole, SP w Słomkowie, SP w Makowie SP w Pszczonowie, SP w Woli Makowskiej, SP w Dąbrowicach i Gimnazjum w Makowie) prowadzi dożywianie uczniów, wszystkie dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej, a 7 (poza Gminnym Przedszkolem) oferuje dostęp do Internetu. W żadnej placówce nie funkcjonują klasy integracyjne.

Przedstawiciele Szkoły Podstawowej w Dąbrowicach jako jedyni zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia. Składają się na nie zwiększony ruch samochodowy i brak poboczy i chodników oraz fakt, że duża grupa uczniów, by dotrzeć do szkoły musi pokonać odległość ok. 3 km.

Wszystkie szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać zajęć przedmiotowych i zróżnicowanych tematycznie kół zainteresowań, a także zajęć sportowych i rytmiki (Gminne Przedszkole).

Wszystkie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są zajęcia wyrównawcze (7 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (2), logopedyczne (2) oraz zajęcia z uczniami uzdolnionymi.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, na dwa sposoby, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na ubóstwo i bezrobocie pociągające za sobą skutki dwojakiego rodzaju. W pierwszym przypadku trudna sytuacja materialna wiąże się również z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak niewydolność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem, alkoholizm. Z kolei w drugim przypadku brak pracy zmusza niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy rozbicia rodzin oraz tzw. eurosieroctwa. W obu sytuacjach nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ich ogólną konsekwencją jest pozostawienie dziecka bez odpowiedniej opieki i z ograniczonymi szansami na dostęp do alternatywnych form spędzania wolnego czasu, co sprzyja szerzeniu się zachowań destruktywnych (m.in. sięganie po używki).

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, respondenci stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 6. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	występuje (liczba ujawnionych przypadków)	nie występuje
sięganie po alkohol	4 (11)	4
sięganie po narkotyki		8
palenie papierosów	4 (ok. 83)	4
ucieczki z domu		8
kradzieże	1 (1)	7
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów, cyberprzemoc	2 (3)	6
autoagresja	1 (1)	7
przestępczość ujawniona	1 (1)	7
niszczenie mienia szkolnego		8
udział w grupach negatywnych		8
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	4 (15)	4
przemoc w rodzinie	2 (11)	6
zaniedbanie przez dom	4 (ok. 19)	4
wykorzystywanie seksualne		8

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów bądź ich rodziców po używki, zaniedbanie przez dom, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, przemoc w rodzinie oraz stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę wnikliwego przyglądania się sytuacji rodzinnej, głównie kondycji materialnej, wypełnianiu przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczej, problemowi alkoholizmu. Ankietowani uznali również za wskazane przyglądanie się sposobom spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz poznania posiadanych przez nich umiejętności radzenia sobie z emocjami i stresem.

Działania profilaktyczne podejmowane na terenie placówek

Określając działania profilaktyczne, jakie są podejmowane na terenie placówek, badani wskazywali na realizowanie programów profilaktycznych i wychowawczych (np. „Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń”, „Stop agresji słownej”, „Szkoła bez przemocy”, organizowanie przedstawień profilaktycznych, spotkań ze specjalistami i przedstawicielami instytucji wspierających szkoły (pedagog, psycholog, lekarz, pielęgniarka, kurator sądowy, policjant), pogadanek z wychowawcą, konkursów (np. „Super uczeń”), projekcji filmów, uczestniczenie w różnego rodzaju akcjach („Mleko w szkole”, „Szlanka mleka”, „Owoce w szkole”) oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, jakie należałoby podjąć w placówkach, ankietowani najczęściej wskazywali na potrzebę kontynuowania i rozszerzenia podejmowanych już działań profilaktycznych, eliminowania przejawów agresji i przemocy oraz zwiększenia dostępu do specjalistów, w tym psychologa.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek, współpraca nauczycieli z rodzicami jest zadowalająca. W jej ramach odbywają się zebrania, rozmowy indywidualne i telefoniczne, lekcje otwarte i zajęcia warsztatowe, organizowane są spotkania ze specjalistami

(pedagogiem, psychologiem, przedstawicielami PPPP). Współpraca ta dotyczy także udziału rodziców w imprezach szkolnych i środowiskowych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów, z którymi placówki utrzymywały kontakt zaliczono: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminną Bibliotekę Publiczną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policję, zakłady opieki zdrowotnej, Kuratorium Oświaty, Sąd Rodzinny, kuratorów sądowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz koła gospodyń wiejskich, parafie i organizacje pozarządowe, w tym jednostki ochotniczej straży pożarnej, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Caritas i Polski Czerwony Krzyż.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Postulat ten dotyczył głównie organizowania zajęć pozalekcyjnych i wypoczynku w okresie wakacji i ferii zimowych, tworzenia świetlic i obiektów sportowo-rekreacyjnych, oraz zwiększenia dostępu do dóbr kultury.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali na konieczność dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich, zwiększenia dostępności Internetu oraz pomocy pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej w szkołach.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

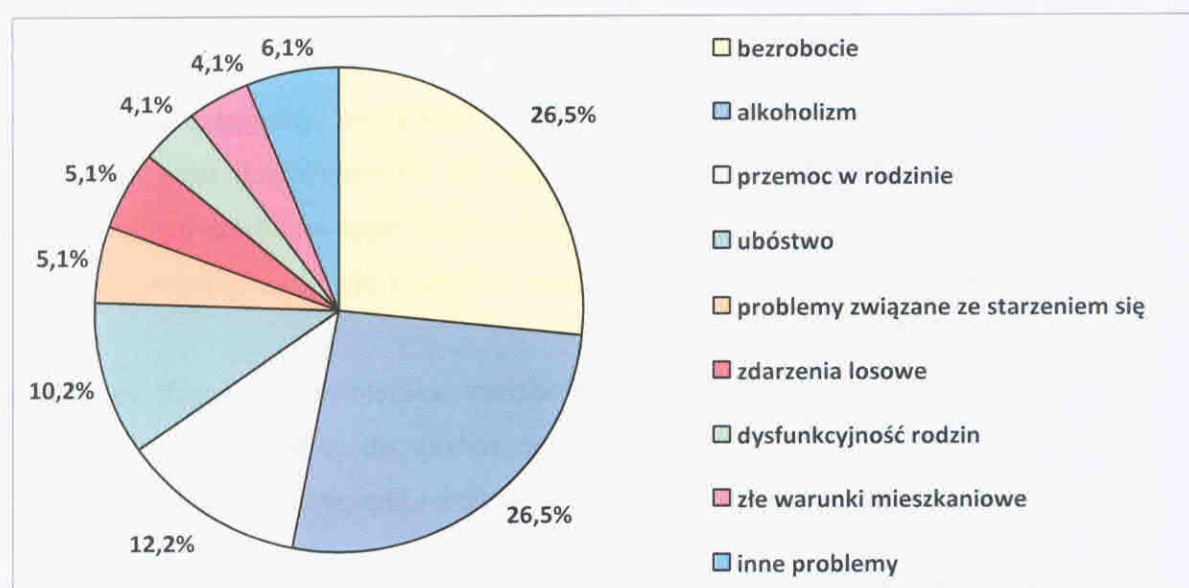
Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość organizowania zajęć pozalekcyjnych, prowadzenia działalności profilaktycznej i akcji charytatywnych, udzielania wsparcia w postaci dożywiania i dofinansowania wycieczek oraz wypoczynku zimowego i letniego, a także organizowania spotkań ze specjalistami (prelekcje, warsztaty).

4.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 36 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji rodziny i dziecka w gminie.

W pierwszej kolejności poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą rodziny mieszkające w gminie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające rodziny mieszkające w gminie

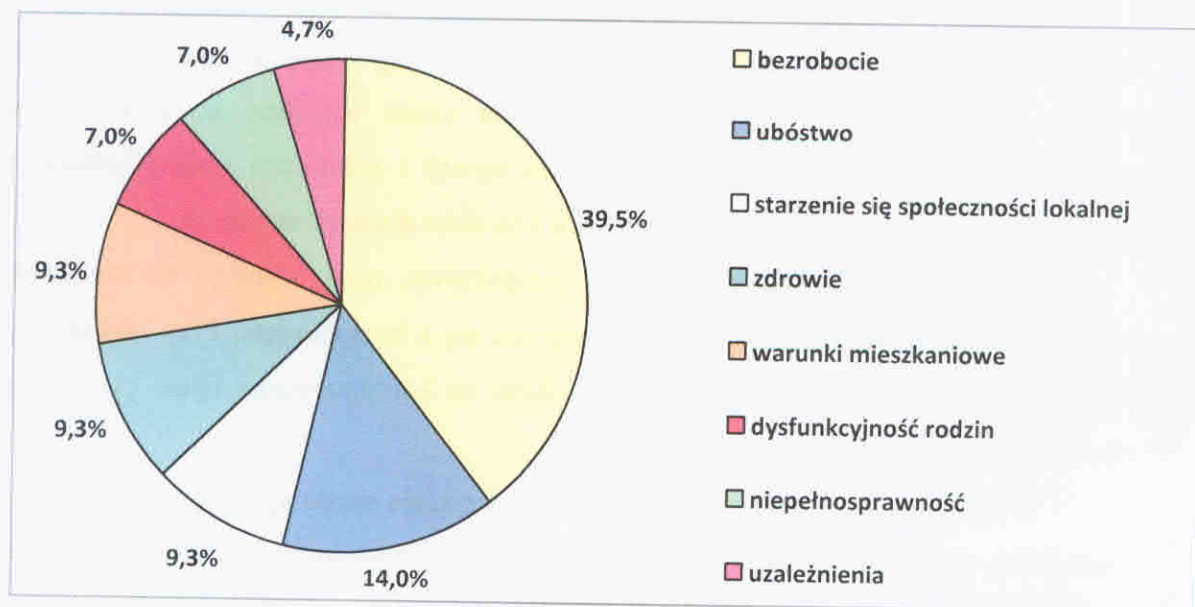

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą rodziny mieszkające w gminie, respondenci zaliczyli bezrobocie i alkoholizm (po 26,5%). Szczególną uwagę zwrócili również m.in. na przemoc w rodzinie (12,2%) i ubóstwo (10,2%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (39,5%) oraz ubóstwo (14%).

Czynniki, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w gminie

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie czynników, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w gminie. W odpowiedziach ankietowani najczęściej wspominali o problemach, z którymi zmagają się rodziny, a które rzutują na sytuację dziecka, tj. bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców, ubóstwie, bezrobociu, uzależnieniach rodziców. Podnosili również problem niewłaściwego spędzania czasu wolnego (najczęściej przed komputerem) i niewystarczającego dostępu do alternatywnych form w tym zakresie, w tym do zajęć pozalekcyjnych, dóbr kultury (brak gminnego ośrodka kultury), świetlic i obiektów sportowo-rekreacyjnych (np. sal gimnastycznych, hali sportowej). Zdaniem respondentów na problem ten rzutują m.in. trudności komunikacyjne, które uniemożliwiają dojazd.

Ankietowani wskazali także na ograniczoną dostępność opieki przedszkolnej oraz niski poziom nauczania.

Najważniejsze problemy związane z dziećmi i młodzieżą w gminie

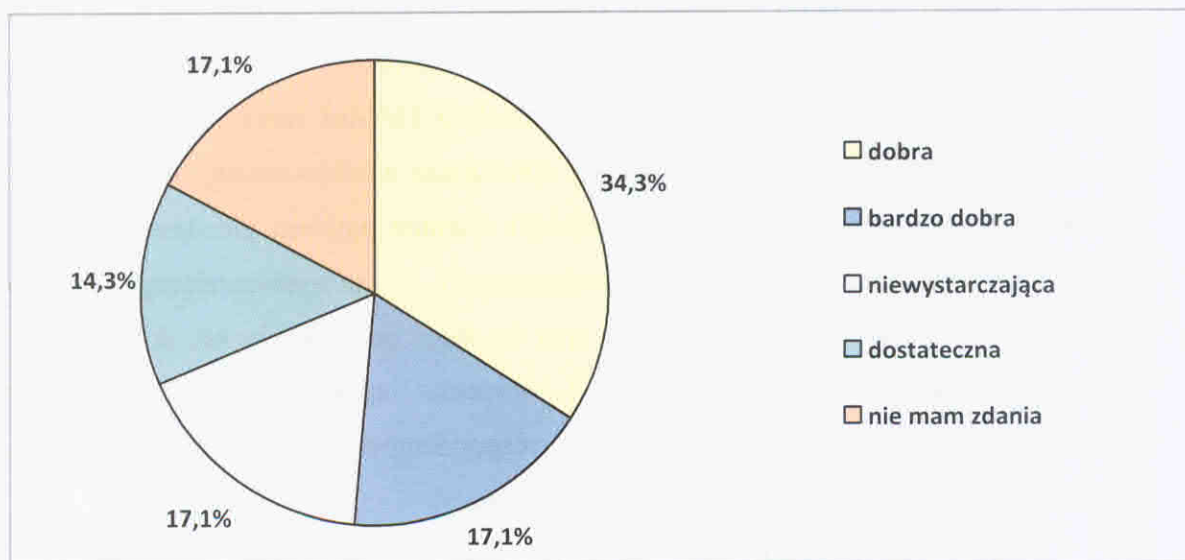
W odpowiedzi na następne pytanie, ankietowani zidentyfikowali problemy, z jakimi zmagają się dzieci i młodzież w gminie. Za najważniejszy z nich uznali nieodpowiednie do potrzeb możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego, co przekłada się na demoralizację przejawiającą się w stosowaniu agresji i przemocy, niskiej kulturze słowa, sięganiu po używki i środki odurzające, braku szacunku dla osób starszych.

Innym problemem są ograniczone perspektywy, m.in. z uwagi na trudną sytuację materialną rodzin, w szczególności zmagających się z bezrobociem. Przy niskim poziomie życia rodziny oczywisty staje się brak środków na kontynuowanie nauki po zakończeniu obowiązku szkolnego.

Problemy te, zdaniem respondentów, przyczyniają się do spadającej motywacji dzieci i młodzieży do nauki oraz trudności edukacyjnych i wychowawczych. W przypadku nikłego zainteresowania ze strony rodziców, braku odpowiednich wzorców w rodzinie pogłębiają niedostosowanie społeczne młodego pokolenia.

Niejako w uzupełnieniu odpowiedzi na pytania o czynniki, które ograniczają prawidłowy rozwój osób w wieku przedprodukcyjnym, oraz o problemy, które występują wśród nich najczęściej, ankietowani wyrazili opinie na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

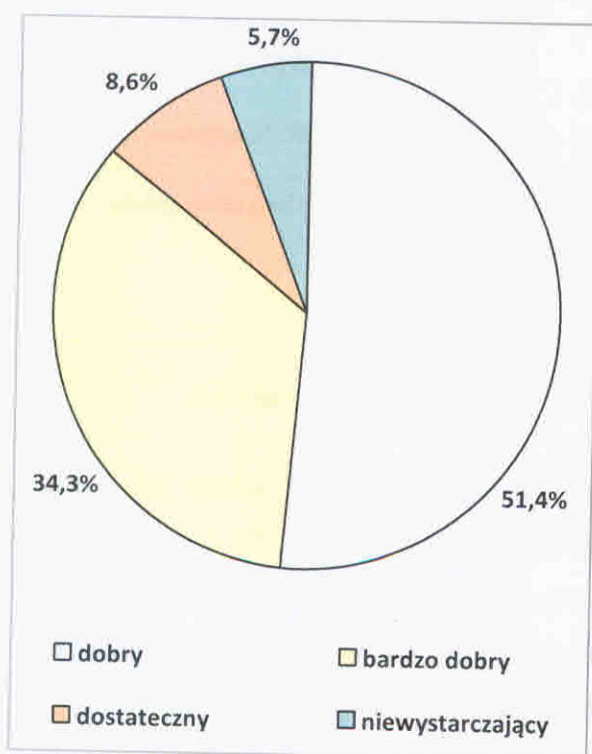

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

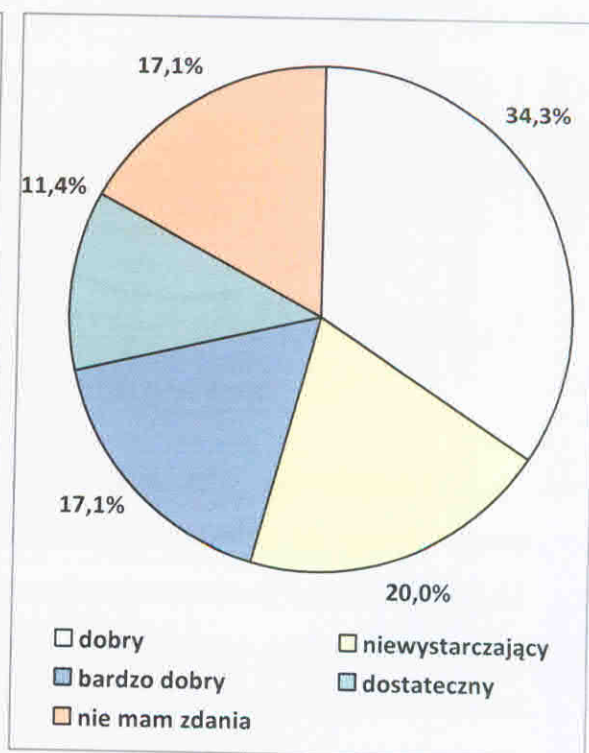
Ponad połowa respondentów (łącznie 51,4%) pozytywnie oceniła organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie, uznając ją za dobrą lub bardzo dobrą. Jednocześnie 17,1% ankietowanych oceniło ją jako niewystarczającą, a 14,3% jako dostateczną.

Odpowiadając na następne pytania przedstawiciele środowiska lokalnego wyrazili opinie odnośnie dostępności placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Wskazali również deficyty w tym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

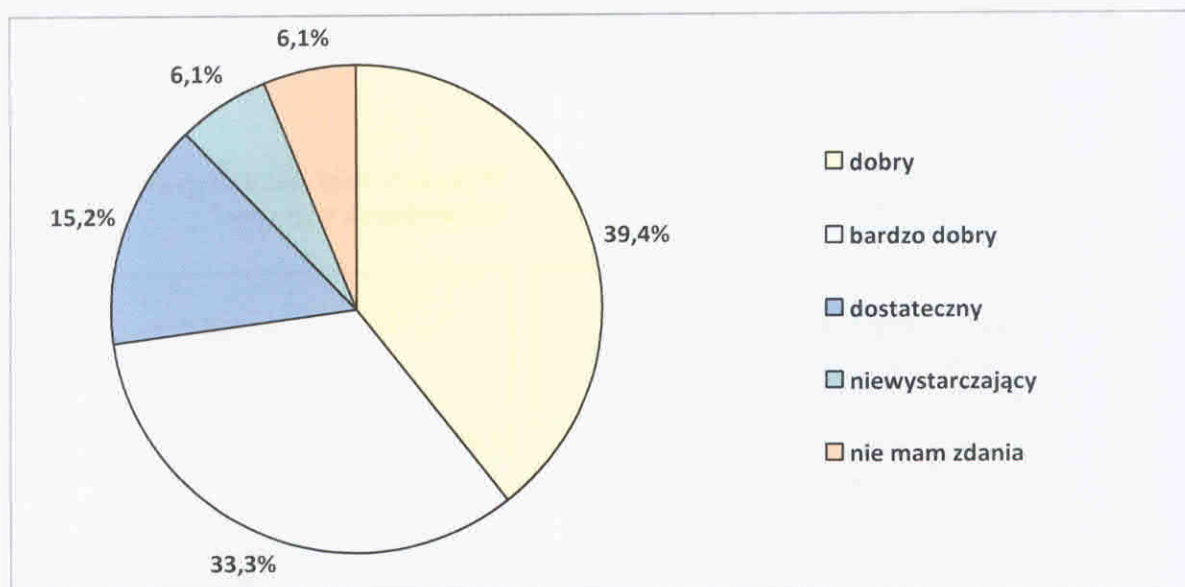
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 85,7%) stwierdziła, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest dobry lub bardzo dobry, a 8,6% uznało go za dostateczny.

Dostępność placówek kulturalnych została gorzej oceniona. Nieco ponad połowa respondentów (51,4%) odpowiedziała, że dostęp do placówek kulturalnych w gminie jest dobry lub bardzo dobry, a zdaniem 11,4% badanych jest on dostateczny. W przypadku oceny dostępności placówek kulturalnych dużo większy odsetek stanowili ankietowani, którzy ocenili ją jako niedostateczną (20%; w przypadku oceny dostępności placówek oświatowo-wychowawczych, respondenci, którzy udzielili takiej odpowiedzi stanowili jedynie 5,7%).

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymienili ośrodek kultury i świetlice.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

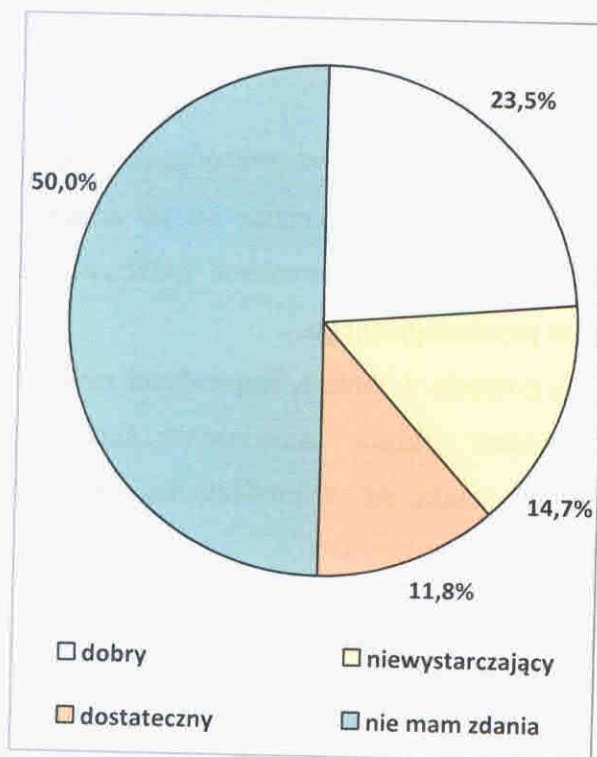
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (łącznie 72,7%) dobrze lub bardzo dobrze oceniła dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Za dostateczny uznało go 15,2% badanych, a za niewystarczający 6,1% ankietowanych.

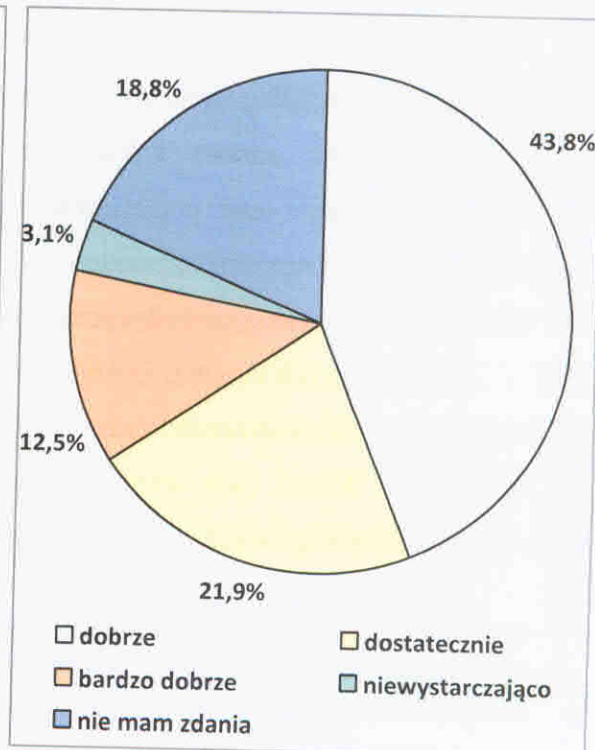
W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli potrzebę budowy hali sportowej, boisk sportowych, basenu i sal gimnastycznych.

W kolejnych pytaniach poproszono ankietowanych o ocenę dostępności wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz opinię na temat prowadzonych w gminie działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych, których adresatami są rodziny i dzieci.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 23% respondentów stwierdziło, że dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie jest dobry, a kolejne 11,8% uznało go za dostateczny. Negatywną opinię w tej sprawie przedstawiło blisko 15% badanych. Co warto podkreślić, 50% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

Z dużo lepszą oceną spotkały się realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne, których adresatami są rodziny i dzieci. Większość respondentów (łącznie 56,3%) oceniło je dobrze lub bardzo dobrze, a kolejne 21,9% dostatecznie. Negatywną opinię w tej sprawie przedstawiło jedynie 3,1% ankietowanych, a 18,8% nie miało na ten temat zdania.

Co zrobić, by poprawić sytuację rodzin, dzieci i młodzieży w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji rodzin oraz dzieci i młodzieży. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz aktywizację osób pozostających bez zatrudnienia.

Za równie istotne uznali poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, głównie poprzez zwiększenie dostępu do zajęć pozalekcyjnych, placówek kulturalnych (utworzenie ośrodka kultury) i obiektów sportowo-rekreacyjnych (budowa hali sportowo-rekreacyjnej, tworzenie klubów młodzieżowych, kawiarenek), Internetu oraz wypoczynku (organizowanie kolonii, obozów).

Za istotne sprawy ankietowani uznali również m.in. przyglądanie się sytuacji materialnej rodzin oraz poddawanie kontroli świadczonej pomocy co do zasadności jej przyznawania. Zdaniem respondentów ważne jest także zapewnienie rodzinom szerszego dostępu do wsparcia specjalistycznego, w tym psychologicznego.

Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także rozwijanie mieszkalnictwa oraz przedsięwzięcia służące zmniejszeniu skali problemu uzależnień. Wśród nich uwypatnili te, które wiążą się z profilaktyką (organizowanie pogadanek poświęconych różnego rodzaju zagrożeniom).

Instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci

W ostatnim pytaniu poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu w przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci. Wśród nich badani najczęściej wskazywali Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i placówki oświatowe. Ważną rolę do odegrania przypisali również Urzędowi Gminy, Policji, Gminnej Bibliotece Publicznej, Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, parafiom oraz organizacjom pozarządowym, w tym Skierniewickiemu Stowarzyszeniu Rodzin Abstynenckich „Ametyst” oraz Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu „Maków”.

4.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2010-2012.

Tabela 7. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ogółem	1.815.183 zł	1.770.911 zł	1.801.698 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	210.137 zł	222.959 zł	240.629 zł
w tym na świadczenia rodzinne	1.166.352,95 zł	1.035.367, 70 zł	979.788, 20 zł
na zadania własne gminy	496.449 zł	569.990 zł	636.366 zł
na zadania zlecone gminie	1.318.734 zł	1.200.921 zł	1.165.332 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała nieznacznym wahaniom. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych, wśród których dominowały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy znaczne kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków stałych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin i przebywających w nich osób, objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010-2012.

Tabela 8. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	155	143	159
liczba rodzin	97	94	113
liczba osób w rodzinach	295	254	305
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	4,9%	4,2%	5%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 ulegała wahaniom. Zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy.

Najliczniej reprezentowane grupy wśród osób i rodzin objętych wsparciem przez GOPS w 2012 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ubóstwo	60	53	75	183	131	192
sieroctwo	1	1	1	2	2	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	30	24	22	137	118	92
bezrobocie	47	35	49	139	111	130
niepełnosprawność	37	35	38	100	78	91
długotrwała lub ciężka choroba	30	39	42	72	77	96
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	2	10	41	10	34
przemoc w rodzinie	7	6	3	29	26	8
alkoholizm	28	22	22	82	52	41

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Analizując przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2012 należy stwierdzić, iż głównymi powodami przyznawania pomocy były ubóstwo i bezrobocie.

Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były także długotrwała lub ciężka choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Szczególną uwagę zwraca rosnąca liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w związku z długotrwałą i ciężką chorobą.

Istotne przyczyny świadczenia wsparcia przez GOPS stanowiły także alkoholizm oraz bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012

formy pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pieniężna	70	68	63	227	174	171
rzeczowa	27	26	50	68	80	134
praca socjalna	61	62	149	190	143	401
poradnictwo specjalistyczne	48	32	5	144	93	17
schronienie	0	2	2	0	2	3

usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
pobyt w domu pomocy społecznej	4	4	4	4	4	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

W latach 2010-2012 najczęściej udzielaną rodzinom z gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Ważnymi formami wsparcia beneficjentów były pomoc finansowa i rzeczowa. Ta ostatnia była udzielana przede wszystkim w postaci posiłku.

Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również poradnictwo specjalistyczne i schronienie. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były natomiast kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2010-2012 gmina pokrywała koszt pobytu w DPS-ie dla 4 rodzin.

W ramach realizowanych zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie przyznawał świadczenia rodzinne. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2012 rok przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	4.504
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	22
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	204
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	164
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	168
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	291
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	633
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	765
zasiłek pielęgnacyjny	1.049

świadczenie pielęgnacyjne	167
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	76
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	8.043

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

W 2012 roku GOPS w Makowie najczęściej wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne.

Kolejną formę wsparcia świadczoną rodzinom przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie stanowiło świadczenie alimentacyjne. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	34	36	40
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	392	414	442
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	104.450 zł	115.360 zł	129.520 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2010-2012 GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne zwiększała się z roku na rok, podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń. Rosła również wysokość kwot wydatkowanych na ten cel.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że w Skierniewicach funkcjonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jako jednostka powiatowa obejmuje zasięgiem działania również mieszkańców gminy. W 2010 roku na terenie gminy Maków 4 dzieci przebywało w 4 rodzinach zastępczych, a w latach 2011-2012 po 5 dzieci w 5 rodzinach zastępczych. Dzieci były nieletnie i żadne z nich nie podlegało procesowi usamodzielnienia.

W październiku 2009 roku jedna osoba z gminy opuściła rodzinę zastępczą z terenu powiatu grodzkiego, usamodzielniała się, wróciła do Makowa i została objęta świadczeniem na kontynuowanie nauki.

Kolejna osoba z gminy przebywająca do końca 2010 roku w rodzinie zastępczej na terenie miasta Skierniewice, z początkiem roku 2011 usamodzielniała się i została objęta świadczeniem na kontynuowanie nauki.

Od końca grudnia 2012 roku przebywa w rodzinie zastępczej na terenie miasta Skierniewice kolejna osoba z terenu gminy Maków.

Do sierpnia 2011 roku w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Krakowie przebywała jedna osoba z gminy, która po opuszczeniu MOW-u i usamodzielnieniu się wróciła do Makowa, gdzie otrzymuje świadczenie na kontynuowanie nauki.

Do stycznia 2012 roku w placówce opiekuńczo-wychowawczej, tj. w Domu Dziecka w Strobowie przebywała kolejna osoba z gminy. W lutym 2012 roku usamodzielniała się, opuściła placówkę i zamieszkała na terenie miasta Skierniewice, gdzie otrzymuje świadczenie na kontynuowanie nauki.

4.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ

Dzieci i rodziny z gminy Maków obejmowane są także wsparciem ze strony Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Skierniewicach. W roku szkolnym 2011/2012 udzielono im pomocy w następujących formach:

- diagnoza psychologiczna określająca potencjał rozwojowy dzieci i młodzieży, terapia psychologiczna (z powodu trudności w zachowaniu, problemów emocjonalnych, wychowawczych i osobowościowych),
- diagnoza – ustalenie przyczyn trudności edukacyjnych uczniów i terapia pedagogiczna, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia ogólnorozwojowe,
- diagnoza i terapia logopedyczna,
- zajęcia dla dzieci w ramach akcji „Debiut Przedszkolaka”,
- zajęcia warsztatowe w szkołach podstawowych o charakterze profilaktycznym,
- badania przesiewowe,
- zajęcia zawodoznawcze dla młodzieży gimnazjalnej.

Łącznie powyższymi formami wsparcia objęto 302 dzieci i młodzieży z gminy Maków. Ponadto lekarz psychiatra udzielił 59 konsultacji specjalistycznych.

4.7. RODZINA I DZIECKO POD KURATELĄ SĄDOWĄ

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 ze zmianami), kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Według danych Sądu Rejonowego w Skierniewicach, w 2012 roku dozór kuratora dla dorosłych sprawowano wobec 77 osób, natomiast pod nadzorem kuratora rodzinnego pozostawało 19 osób dorosłych i 26 dzieci w sprawach opiekuńczych, 9 osób dorosłych w sprawach dotyczących zobowiązania do leczenia odwykowego oraz 2 osoby w sprawach nieletnich.

4.8. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku programu wspierania rodziny stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stał się obszar rodziny, dziecka i młodzieży.

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
• zapobieganie dysfunkcjom rodzin • koordynowanie działań instytucji wspierających rodzin, dzieci i młodzieży • rozwijanie opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • podnoszenie poziomu nauczania w gminie • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia	• brak dogłębnej analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • brak działań służących utworzeniu w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży

• podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy	
szanse	zagrożenia
• istnienie warunków umożliwiających efektywne prowadzenie pracy socjalnej • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • odpowiednia dostępność opieki przedszkolnej oraz szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • rosnąca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • zwiększająca się liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • dobra dostępność opieki medycznej w gminie	• utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie

4.9. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE

Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko, są instytucje i organizacje które działają na terenie danej gminy, bądź obejmują zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Maków oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje mające w orbicie swoich zainteresowań rodzinę i dziecko. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela 13. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 12
2.	Gminne Przedszkole w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 4
3.	Szkoła Podstawowa w Dąbrowicach	96-124 Maków, Dąbrowice 86
4.	Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 4
5.	Szkoła Podstawowa w Pszczonowie	99-420 Łyszkowice, Pszczonów 53
6.	Szkoła Podstawowa w Słomkowie	96-124 Maków, Słomków, ul. Główna 68
7.	Szkoła Podstawowa w Świętem	96-124 Maków, Święte Łaski 63
8.	Szkoła Podstawowa im. Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Woli Makowskiej	96-124 Maków, Wola Makowska 25b
9.	Gimnazjum Świętego Wojciecha w Makowie	96-124 Maków, ul. Akacjowa 2
10.	Gminna Biblioteka Publiczna w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 3a

11.	Filia Biblioteczna w Pszczonowie	96-124 Maków, Pszczonów 53 (w budynku Szkoły Podstawowej),
12.	Filia Biblioteczna w Słomkowie	96-124 Maków, Słomków, ul. Główna 68 (w budynku SP w Słomkowie)
13.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie”	96-124 Maków, ul. Główna 3
14.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Judyta”	96-124 Maków, ul. Kolejowa 2
15.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Judyta”	99-420 Łyszkowice, Pszczonów 43A
16.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Skierniewicach	96-100 Skierniewice, ul. Rybickiego 1
17.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 3
18.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach	96-100 Skierniewice, ul. Konstytucji 3 Maja 6
19.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach	96-100 Skierniewice, ul. Konstytucji 3 Maja 6
20.	Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach	96-100 Skierniewice, Al. Niepodległości 7
21.	Dom Dziecka w Strobowie	Strobów 28, 96-100 Skierniewice
22.	Rewir Dzielnicowych w Makowie Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach	96-124 Maków, ul. Główna 3
23.	Sąd Rejonowy w Skierniewicach	96-100 Skierniewice, ul. Reymonta 12/14
24.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 12
25.	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 12
26.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	96-124 Maków, ul. Główna 12
27.	Ośrodek Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach	96-100 Skierniewice, ul. Kozińskiego 3
28.	Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst”	96-100 Skierniewice, ul. Kozińskiego 3
29.	Ludowy Zespół Sportowy „Macovia” Maków	96-124 Maków, Główna 12
30.	Uczniowski Klub Sportowy „Maków”	96-124 Maków, Główna 12

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Maków na lata 2014-2016 jest następujący:

**Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Maków,
zaspakajanie ich potrzeb, zapewnianie im bezpieczeństwa
oraz możliwości rozwoju w środowisku lokalnym**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel operacyjny 1.:

Wspomaganie rodzin w środowisku lokalnym poprzez:

- **zwiększanie potencjału rozwojowego rodzin,**
- **wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,**
- **zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.**

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin.
- Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. poprzez rozpowszechnianie ogólnopolskich akcji promocyjnych, realizowanie programów, organizowanie imprez, rozmowy ze specjalistami, pogadanki.
- Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną.
- Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
- Zatrudnienie asystentów rodziny.
- Ustanawianie, w razie potrzeby, rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
- W razie potrzeby opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin.
- Wzmacnianie więzi rodzinnych m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.
- Upowszechnianie wśród członków rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach i zatrudnienia socjalnego.
- Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
- Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
- Promowanie wśród rodzin zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
- Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz rodzin ubogich.
- Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie

dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

- Opracowywanie i realizowanie projektów na rzecz rodzin, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
- Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, prokuratury rejonowej, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Cel operacyjny 2.:

Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju poprzez:

- **podnoszenie poziomu wychowania i edukacji, udzielanie pomocy uczniom ubogim, uzdolnionym i niepełnosprawnym,**
- **rozwijanie środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży,**
- **zwiększanie możliwości uczestnictwa dzieci i młodzieży w kulturze, sporcie i rekreacji.**

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) i programy nauczania.
- Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej, m.in. poprzez zwiększenie w szkołach liczby zajęć edukacyjnych i wychowawczych – w miarę zapotrzebowania i możliwości finansowych.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki), organizowanie zajęć wyrównawczych, dofinansowanie udziału w wycieczkach dydaktycznych oraz w kulturze, sporcie i rekreacji, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły.
- Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych, przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe w miarę możliwości finansowych gminy.
- Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych,

zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły.

- Realizowanie programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego w gminie.
- Rozszerzenie oferty organizowanych w placówkach oświatowych zajęć pozalekcyjnych.
- Wzbogacanie ofert zajęć pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.
- Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w gminie i wyposażenie jej w odpowiedni sprzęt.
- Propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych, m.in. w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.
- Opracowywanie i realizowanie projektów na rzecz dzieci współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Cel operacyjny 3.:

Zapewnienie rodzinom i dzieciom bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego poprzez:

- **zaspakajanie potrzeb zdrowotnych i rehabilitacyjnych rodzin i dzieci,**
- **przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zjawisku przemocy w rodzinie,**
- **wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa u rodzin i dzieci.**

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia poprzez np. realizację projektów promujących zdrowie.
- Przeprowadzanie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
- Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
- Zapewnienie dostępu do opieki pielęgniarstwa i lekarskiej w placówkach oświatowych.
- Zwiększenie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie gminy.
- Opracowywanie, realizowanie lub współudział placówek oświatowych w realizacji edukacyjnych programów prozdrowotnych.
- Zwiększenie dostępności rehabilitacji dla rodzin i dzieci, m.in. poprzez zapewnienie transportu do placówek świadczących usługi w tym zakresie.
- Opracowywanie i realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie i przestępczości; włączanie w ich realizację policjantów.

- Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
- Organizowanie spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży, włączanie rodziców w działalność edukacyjno-informacyjną.
- Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
- Zapewnienie rodzinom, dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

5. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Programie Wsparcia Rodziny w Gminie Maków na lata 2014-2016 mają charakter ciągły. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówka przedszkolna, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne oraz jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, w tym Ośrodek Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach, specjaliści, placówki służby zdrowia, rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Do oceny stopnia wdrożenia działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów operacyjnych zostaną wykorzystane poniżej przedstawione wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym
- liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie wspieranych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich opieką,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych oraz liczba rodzin nimi objętych,
- liczba imprez zorganizowanych dla rodzin,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,

- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Cel operacyjny 2.:

- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba wyposażonych placówek oświatowych,
- liczba zajęć wychowawczych i edukacyjnych,
- liczba uczniów objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi,
- liczba uczniów biorących udział w zajęciach wyrównawczych,
- liczba uczniów dowożonych do szkół,
- liczba uczniów uzdolnionych, którym przyznano stypendia,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych oraz liczba dzieci i młodzieży nimi objętych,
- liczba dzieci korzystających z różnych form placówek wsparcia dziennego,
- liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,
- liczba nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- liczba wolontariuszy,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych.

Cel operacyjny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba dzieci i młodzieży objętych cyklicznymi badaniami,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba placówek oświatowych, w których świadczona jest opieka pielęgnarska i lekarska,
- liczba realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób korzystających z rehabilitacji,
- liczba opracowanych i realizowanych programów lub działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie i przestępczości oraz liczba osób nimi objętych.
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży,

- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Kierownik GOPS-u przedstawia je Wójtowi i Radzie Gminy wraz z rocznym sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w terminie zgodnym z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

PRZEWODNICZĄCY RADY
dr inż. Dariusz Kuleta

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012	s. 11
Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012	s. 12
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012	s. 12
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012	s. 13
Tabela 5. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012	s. 13
Tabela 6. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy	s. 15
Tabela 7. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012	s. 25
Tabela 8. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012	s. 25
Tabela 9. Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012 ..	s. 26
Tabela 10. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012	s. 26
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku	s. 27
Tabela 12. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012	s. 28
Tabela 13. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy	s. 31

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające rodziny mieszkające w gminie	s. 18
Wykres 2. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowalająca	s. 19
Wykres 3. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?	s. 20
Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?	s. 21
Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?	s. 21
Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?	s. 22
Wykres 7. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?	s. 23
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?	s. 23

